

KONFERENSSI LIITTYMISESTÄ
EUROOPAN UNIONIIN
– UKRAINA –

Bryssel, 12. kesäkuuta 2026
(OR. en)

AD 18/26

LIMITE

CONF-UA 2

LIITTYMISTÄ KOSKEVA ASIAKIRJA

Asia: EUROOPAN UNIONIN YHTEINEN KANTA
– Temaattinen kokonaisuus 1: perusasiat

LIITTYMISNEUVOTTELUT

Ukraina

EU:N YHTEINEN KANTA

(Ukrainan neuvottelukannan AD 16/26 CONF-UA 1 pohjalta)

Temaattinen neuvottelukokonaisuus: 1

Perusasiat

Mukaan lukien seuraavat: Demokraattisten instituutioiden toiminta, Julkishallinnon uudistus, luku 23 – Oikeuslaitos ja perusoikeudet, luku 24 – Oikeus, vapaus ja turvallisuus, Taloudelliset kriteerit, luku 5 – Julkiset hankinnat, luku 18 – Tilastot, luku 32 – Varainhoidon valvonta

Tämä Euroopan unionin kanta on muodostettu Ukrainan liittymiskonferenssia koskevan Euroopan unionin yleisen kannan AD 9/24 CONF-UA 2 perusteella ja erityisesti seuraavia liittymiskonferenssissa hyväksytyjä neuvotteluperiaatteita noudattaen:

- Ukrainan tai EU:n jostakin neuvotteluluvusta aiemmin esittämä näkemys ei vaikuta muista luvuista mahdollisesti muodostettavaan kantaan;
- neuvottelujen kuluessa eri luvuista aikaansaatuja sopimuksia, edes osittaisia sopimuksia, ei voida katsoa lopullisiksi ennen kuin kaikista luvuista on päästy kokonaisratkaisuun;
- sekä neuvottelukehyksen 5, 11, 12, 32, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 50, 51 ja 52 kohdassa esitettyjä vaatimuksia noudattaen.

EU kannustaa Ukrainaa jatkamaan lainsäädäntönsä mukauttamista EU:n säännöstöön sekä sen tehokasta täytäntöönpanoa ja noudattamisen valvontaa ja yleensäkin kehittämään jo ennen liittymistä politiikkoja ja välineitä, jotka vastaavat mahdollisimman tarkasti EU:n politiikkoja ja välineitä.

EU panee merkille, että Ukraina hyväksyy kannassaan (AD 16/26 CONF-UA 1) temaattista kokonaisuutta 1 koskevan EU:n säännösten sellaisena kuin se oli voimassa 3. kesäkuuta 2026 ja ilmoittaa voivansa panna sen täytäntöön siihen päivään mennessä, jona se liittyy Euroopan unioniin.

1. Demokraattisten instituutioiden toiminta

EU panee merkille, että Ukraina on vahvistanut perustuslaillisessa järjestyksessään **demokraattisen valtion** perustan, ja kehottaa Ukrainaa varmistamaan demokratian jatkuvan lujittamisen sotatilalain asettamista rajoituksista huolimatta. EU toteaa, että oikeudellinen ja institutionaalinen kehys edistää demokraattisten vaalien järjestämistä. EU kehottaa Ukrainaa parantamaan oikeudellista kehystä Etyjin/ODIHR:n suositusten, EU:n lainsäädännön sekä kansainvälisten ja eurooppalaisten normien mukaisesti. EU on tyytyväinen Ukrainan jatkuviin pyrkimyksiin vahvistaa häiriönsietokykyä disinformaatiota ja ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää vastaan vaalien aikana. EU kehottaa Ukrainaa vahvistamaan edelleen läpinäkyvää, moniarvoista ja riippumatonta mediaympäristöä muun muassa arvioimalla uudelleen TV marathon -sotautislähetystä ja lakkauttamalla sen vaiheittain. On ratkaistava laittoman kampanja- ja puoluerahoituksen torjuntaa koskevat puutteet ja varmistettava suurempi avoimuus ja tehokas valvonta lisäämällä kampanja- ja puoluerahoitusta koskevien säännösten noudattamista ja todentamista, sujuvoittamalla ja vahvistamalla valvontatoimintoja, luomalla varoittavia seuraamuksia ja tukkimalla porsaanreiät kolmansien avunantajien tekemien rikkomusten osalta.

EU panee merkille, että Ukrainan parlamentti hoitaa edelleen tehtävänsä, vaikka sen valmiuksia valvoa toimeenpanovallan käyttäjää onkin tällä hetkellä rajoitettu. EU korostaa, että Ukrainan olisi edelleen parannettava lainsäädäntöprosessin yleistä avoimuutta, laatua ja tehokkuutta myös sotatilalain aikana. EU toteaa lisäksi, että parlamentin olisi myös luotava vankka lahjomattomuutta koskeva kehys, mukaan lukien parlamentin jäsenten menettelysäännöt ja toimikauden päättymisen jälkeisten rajoitusten tehokas seuranta.

EU korostaa, että **kansalaisyhteiskunnan organisaatioita** koskeva oikeudellinen, lainsäädännöllinen ja institutionaalinen kehys on yleisesti ottaen olemassa, mutta parannuksia tarvitaan, jotta voidaan varmistaa kansalaisyhteiskunnan toiminnan mahdollistava ympäristö, erityisesti vahvistaa mekanismeja, joilla kansalaisjärjestöjä ja ihmisoikeuksien puolustajia suojellaan uhkilta ja aiheettomalta painostukselta, muun muassa yhdenmukaistamalla ne julkisen osallistumisen vastaisia strategisia häirintäkanteita (SLAPP-kanteet) koskevan EU:n säännösten kanssa. EU korostaa, että Ukrainan on varmistettava, että käytössä on tehokkaat mekanismit valtion ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden välistä yhteistyötä varten, mukaan lukien kansalaisyhteiskunnan mielekäs kuuleminen lainsäädäntö- ja politiikka-aloitteista.

2. Julkishallinnon uudistus

EU panee merkille, että Ukrainan julkishallinnon uudistusta koskeva **strateginen kehys** on osittain mukautettu eurooppalaisiin normeihin. EU panee lisäksi merkille, että sen täytäntöönpanoa koskevat hallinnointi- ja koordinointimekanismit ovat vakiintuneet. EU korostaa, että uudistusten edistämiseksi olisi vahvistettava valtionhallinnon valmiuksia ja varmistettava uudistusten rahoituksen kestävyys.

EU panee merkille, että Ukrainan normit on osittain mukautettu eurooppalaisiin normeihin **politiikan kehittämisen ja koordinoinnin** osalta. EU korostaa, että Ukrainan on parannettava sääntelykehystään ja normeja, jotka koskevat näyttöön perustuvaa päätöksentekoa ja lainsäädännön valmistelua, sekä varmistettava tehokas ja osallistava julkinen kuuleminen.

EU panee merkille, että Ukrainan **julkishallintoa ja henkilöstöhallintoa** koskevat normit on osittain mukautettu eurooppalaisiin normeihin. EU kehottaa Ukrainaa jatkamaan virkamieskuntaa koskevan sääntelykehityksensä mukauttamista valinta- ja palvelukseenottomenettelyissä sovellettaviin ansioita, avoimuutta ja lahjomattomuutta koskeviin periaatteisiin. Virkamieskunnan ansioihin ja kilpailuun perustuva sekä avoin rekrytointi olisi palautettava ja sitä olisi parannettava edelleen ottaen asianmukaisesti huomioon turvallisuustilanne. EU korostaa, että väärinkäytösten estämiseksi on kerättävä ja seurattava tietoja irtisanomisten perusteista sekä määräaikaisten työsopimusten lukumäärästä ja luokista. EU muistuttaa, että virkamiesten palkkausjärjestelmän uudistus, joka perustuu tehtävien luokitteluun, on saatettava päätökseen avoimen, kilpailukykyisen ja oikeudenmukaisen palkkajärjestelmän varmistamiseksi. EU korostaa, että henkilöstöhallinnon digitalisoinnissa olisi edistytävä, ja se olisi laajennettava koskemaan kaikkia julkishallinnon elimiä.

EU panee merkille, että Ukrainan hallinnon **organisointia ja vastuuvollisuutta** koskeva järjestelmä on osittain mukautettu eurooppalaisiin normeihin. EU kehottaa Ukrainaa parantamaan ministeriöiden sisäistä organisaatiota sekä vastuuvollisuutta ja tuloksellisuuden seurantamekanismeja valvontaelinten ja niiden alaisten elinten välillä. Lisäksi EU kehottaa Ukrainaa yhdenmukaistamaan lainsäädäntönsä hallintomenettelylain kanssa ja varmistamaan, ettei lain soveltamiseen sovelleta perusteettomia poikkeuksia. EU korostaa, että hallintomenettelylain täysimääräinen täytäntöönpano ja sen seuranta olisi varmistettava. EU kehottaa Ukrainaa myös edistymään edelleen hallinnon hajauttamista koskevassa uudistuksessa.

EU panee merkille, että **palvelujen tarjoamista** koskeva Ukrainan järjestelmä on pitkälti mukautettu eurooppalaisiin normeihin. EU kehottaa Ukrainaa jatkamaan hallinnollisten palvelujen keskusten verkoston kehittämistä, jotta varmistetaan palvelujen helpompi saatavuus vammaisten henkilöiden ja erityistarpeisten henkilöiden näkökulmasta. EU kehottaa Ukrainaa varmistamaan, että tämän alan lainsäädännön mukauttamista EU:n säännöstöön jatketaan.

EU panee merkille, että Ukrainalla on vakiintunut oikeudellinen ja institutionaalinen kehys **julkiselle varainhoidolle**. EU korostaa, että Ukrainan on tärkeää parantaa edelleen lainsäädännön täytäntöönpanoa. EU kehottaa Ukrainaa parantamaan edelleen keskipitkän aikavälin talousarviokehystä ja julkisten menojen laatua erityisesti parantamalla menojen uudelleenarviointimenetelmiä ja tekemällä valtion talousarvion vuotuisten menojen uudelleenarviointeja. EU kehottaa Ukrainaa tehostamaan julkisen talouden riskien seurantaan erityisesti parantamalla menetelmiä, joilla arvioidaan julkisiin investointeihin, valtion omistamiin yrityksiin ja paikallistason talousarvioihin liittyviä julkisen talouden riskejä. EU kehottaa Ukrainaa jatkamaan julkisten investointien hallinnoinnin parantamista julkisten investointien hallinnoinnin uudistamista koskevan etenemissuunnitelman ja siihen liittyvän toimintasuunnitelman mukaisesti. EU kannustaa Ukrainaa vahvistamaan talousarvioprosessin avoimuutta ja valvontaa erityisesti varmistamalla, että kaikista julkisyhteisöjen alasektoreista on oikeaan aikaan ja säännöllisesti julkisesti saatavilla julkista taloutta koskevat tiedot, laajentamalla julkisen talouden keskipitkän aikavälin suunnittelun soveltamisalaa julkisyhteisöihin ja perustamalla riippumaton finanssipolitiikan instituutio.

3. Luku 23 – Oikeuslaitos ja perusoikeudet

EU korostaa, että Ukrainan lainsäädännöllinen ja institutionaalinen kehys on osittain mukautettu **oikeuslaitoksen toimintaa** koskevaan EU:n säännöstöön ja asiaankuuluviin eurooppalaisiin normeihin. EU panee merkille Ukrainan suunnitelman vahvistaa edelleen oikeus- ja syyttäjälaitoksensa hallintoelinten riippumattomuutta ja valmiuksia kaikilla tasoilla sekä niiden jäsenten ansioihin perustuvaa valintaa, virtaviivaistaa oikeushallintoaan, parantaa tuomioistuinten hallintoa ja resursseja, vahvistaa vastuuvollisuutta ja lahjomattomuutta kaikilla tasoilla, varmistaa oikeuden saatavuus ja laatu sekä tehokas oikeudenkäyttö EU:n säännösten ja eurooppalaisten normien mukaisesti.

EU on tyytyväinen Ukrainan tuloksiin oikeuslaitoksen **riippumattomuuden ja puolueettomuuden** edistämisessä. EU panee tyytyväisenä merkille Ukrainan suunnitelmat vahvistaa edelleen oikeuslaitosten kykyä vastustaa sisäistä ja ulkopuolista vaikuttamista. EU panee huolestuneena merkille viimeaikaiset tapahtumat, jotka uhkaavat heikentää edistymistä oikeuslaitoksen uudistamisessa, erityisesti viivästyksset ehdokkaiden nimittämisessä toimintansa hiljattain uudelleen aloittaneisiin instituutioihin. Jatkossa Ukrainan on edelleen vahvistettava oikeus- ja syyttäjälaitoksen hallintoelinten ja itsehallintoelinten riippumattomuutta, lahjomattomuutta, asemaa ja valmiuksia sekä optimoitava oikeuslaitoksen ja tuomioistuinten hallintojärjestelmä sekä syyttäjälaitos. EU panee merkille, että Ukraina on sitoutunut varmistamaan syyttäjälaitoksessa selkeisiin ja objektiivisiin sääntöihin perustuvan asioiden sattumanvaraista jakamista koskevan järjestelmän ja parantamaan edelleen kyseistä järjestelmää tuomioistuimissa. EU korostaa Ukrainan jatkuvien toimien merkitystä sen pyrkiessä vahvistamaan yleisten tuomioistuinten, korkeimman oikeuden ja perustuslakituomioistuimen tuomarien sekä syyttäjien ja valtion oikeushallinnon riippumattomuutta, mukaan lukien tiukat lahjomattomuutta ja avoimuutta koskevat sekä ansioihin perustuvat normit valinta- ja nimitysmenettelyissä ja niiden parantaminen edelleen. Tätä varten EU korostaa, että kansainvälisten kumppanien nimeämien riippumattomien asiantuntijoiden mielekäs väliaikainen osallistuminen nykyisiin ja tuleviin korkean tason valintamenettelyihin on tärkeää. Ukrainan on purettava yleisen syyttäjän asemaan liittyvä politisointi, muun muassa tekemällä valinta- ja erottamismenettelyistä objektiivisempia, avoimempia ja ansioihin perustuvia ottaen huomioon eurooppalaiset normit. Ukrainan olisi myös parannettava tuomareiden esteellisyysjärjestelmää sen mukauttamiseksi eurooppalaisiin normeihin.

EU panee merkille, että Ukraina on vahvistanut huomattavasti **vastuuvollisuutta** koskevaa oikeudellista ja institutionaalista kehystään. EU panee tyytyväisenä merkille, että Ukraina jatkaa tuomareiden taustaselvitysprosessin ja syyttäjien pätevyyden arvioinnin onnistunutta täytäntöönpanoa. Konkreettisten tulosten saavuttaminen edellyttää kuitenkin taustaselvitysten ja pätevyyden arviointien nopeuttamista. EU korostaa, että Ukrainan on jatkettava korruptiontorjuntatoimien vahvistamista oikeuslaitoksessa erityisesti parantamalla tuomareiden lahjomattomuutta koskevien ilmoitusten ja todentamisten järjestelmää. EU toteaa myös, että tuomareiden ja syyttäjien kurinpitäjärjestelmää on edelleen parannettava, muun muassa puuttamalla kurinpitotapausten käsittelyruuhkaan, tehostamalla kurinpitotoimenpiteitä ja niiden noudattamisen valvontaa sekä vahvistamalla syyttäjälaitoksen tarkastusvirastoa.

EU panee merkille Ukrainan toimet oikeudenkäytön **laadun** parantamiseksi muun muassa parantamalla tuomareiden ja syyttäjien valintaa koskevaa oikeudellista ja institutionaalista kehystä, mutta toteaa, että tuomareiden ja tukihenkilöstön vakava vaje on edelleen ratkaisematta. Taloudellisten ja henkilöresurssien puute vaikuttaa kielteisesti oikeusjärjestelmän laatuun ja tehokkuuteen. Tuomareiden ja syyttäjien osalta on otettava käyttöön tehokas ja säännöllinen suorituksen arviointijärjestelmä, joka perustuu selkeisiin ja objektiivisiin kriteereihin. EU kehottaa Ukrainaa parantamaan oikeusjärjestelmän **tehokkuutta** keskittymällä tapausten käsittelyruuhkan purkamiseen ja puuttumaan oikeuskäytännön epäyhtenäisyyteen sekä edistymään digitalisointijärjestelmässään. EU korostaa, että on tärkeää perustaa nopeasti uusi hallintotuomioistuimien ja saada se täysin toimintavalmiiksi, jotta se voi käsitellä valtion virastoja vastaan nostettuja kanteita sen jälkeen, kun on saatu päätöksen uskottava valintamenettely, johon kansainvälisten kumppanien nimeämät riippumattomat asiantuntijat osallistuvat mielekkäällä avulla. EU korostaa lisäksi, että asianajajakuntaa ja kansallista tuomarikoulua on uudistettava ja otettava kansainvälisten kumppaneiden nimeämät riippumattomat asiantuntijat siihen mukaan mielekkäällä tavalla, jotta voidaan mukauttaa tuomareiden ja syyttäjien koulutus eurooppalaisiin normeihin muun muassa ottamalla käyttöön avoin ja ansioihin perustuva kansallisen tuomarikoulun valintamenettely ja nykyaikaistamalla sen opetussuunnitelmia, opetusta, tarpeiden arviointia ja arviointimenetelmiä sekä edistää oikeusalan koulutuksen uudistusta muun muassa erottamalla oikeusalan koulutus ja lainvalvontakoulutus institutionaalisesti toisistaan. Ukrainan olisi myös parannettava perustuslakituomioistuimen menettelyä koskevaa lainsäädäntöä ottaen huomioon Venetsian komission suositukset, toteutettava koko järjestelmää koskevia toimenpiteitä parantaakseen kansallisten tuomioistuimien ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätösten noudattamisen valvontaa, muun muassa tarkistamalla lainsäädännöllisiä lykkäyksiä ja varmistamalla riittävän tiedonkeruun noudattamisen valvonnasta, sekä laajennettava vaihtoehtoisen riitojenratkaisun käyttöä ja jatkettava oikeusavun kehittämistä.

EU korostaa, että Ukrainan on edistytävä konkreettisesti keskeisten kansainvälisten rikosten rankaisemattomuuden torjunnassa kansallisella tasolla. Erityisesti on jatkettava Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön määräysten täytäntöönpanoa Ukrainan oikeusjärjestelmässä ja varmistettava jatkuva edistyminen selkeän näytön keräämisessä keskeisten kansainvälisten rikosten kansallisista tutkinta- ja syytetoimista sekä tuomioista.

EU panee merkille, että Ukrainan **korruption torjuntaa** koskeva oikeudellinen ja institutionaalinen kehys on asteittain parantunut, ja se on osittain mukautettu EU:n säännöstöön. EU korostaa, että sekä ennaltaehkäiseviä että rangaistustoimenpiteitä on vielä parannettava huomattavasti. EU korostaa voimakkaasti, että korruptiontorjunnasta vastaavien elinten ja muiden asiaankuuluvien elinten riippumattomuus ja tehokkuus on varmistettava vahvistamalla edelleen niiden valmiuksia ja toimeksiantoja. EU korostaa lisäksi, että Ukrainan on laajennettava kansallisen korruptiontorjuntavirastonsa toimivaltaa siten, että se kattaa kaikki suuririskiset julkiset virat, muun muassa presidentin kanslian johto ja aluehallintojen päälliköt, ja annettava korruptiontorjunnasta vastaavalle syyttäjänvirastolle operatiiviset valmiudet ja tarvittavat valtuudet aloittaa rikosoikeudelliset menettelyt parlamentin jäseniä vastaan ilman yleisen syyttäjän hyväksyntää. EU kehottaa Ukrainaa vahvistamaan edelleen korruptiontorjuntakehystä sekä keskus- että paikallistasolla muun muassa kohdennettujen korruptiontorjuntatoimenpiteiden avulla. Lisäksi EU kehottaa Ukrainaa jatkamaan korruption vastaisen toimintapoliittisen kehyksen täytäntöönpanoa. Kehys kattaa korruptiontorjunnan valtavirtaistamisen, kohdennetut arvioinnit ja tilannekohtaiset toimenpiteet, joita suunnataan haavoittuvimmille aloille, joita ovat muun muassa oikeuslaitos, lainvalvonta, julkiset hankinnat (erityisesti puolustushankinnat), valtion omistamat yritykset, infrastruktuurit, tulli ja verotus, rakentaminen ja maankäyttö, luonnonvarat ja kaivostoiminta sekä koulutus. EU korostaa, että erityistä huomiota olisi kiinnitettävä sotaan liittyvään kansainväliseen apuun ja jälleenrakentamiseen liittyvien resurssien hallinointiin, mukaan lukien EU:lta saadut resurssit. Noudattamisen valvonnan osalta EU korostaa myös, että Ukrainan on jatkettava edistymistä rankaisemattomuuden ja systeemisten korruptionmallien käsittelemisessä keskus- ja paikallistasolla, mikä edellyttää riittäviä resursseja ja selkeitä ja kokonaisvaltaisia lähestymistapoja, jotka perustuvat aitoon poliittiseen sitoutumiseen ja pitkän aikavälin strategiseen visioon. EU muistuttaa, että tämä edellyttää merkittävää edistymistä selkeän näytön keräämisessä korruptiotapauksia koskevista tutkinnoista, syytetoimista ja tuomioista, erityisesti korkean tason lopullisista tuomioista. EU palauttaa mieleen Ukrainan sitoumuksen kumota korkean profiilin korruptiotapausten käsittelyn automaattinen lopettaminen esitutkinnan määräajan umpeuduttua ja korostaa, että tämä säännös olisi poistettava kaikkien tapausten osalta ja että nykyisiä määräaikoja olisi tarkistettava tehokkaiden tutkintojen varmistamiseksi.

EU panee merkille, että Ukrainan oikeudellinen ja institutionaalinen kehys on osittain mukautettu **perusoikeuksia** koskevaan EU:n säännöstöön ja eurooppalaisiin normeihin, ja korostaa, että sen täytäntöönpanoa on tehostettava, jotta perusoikeuksien toteutuminen käytännössä voidaan taata kaikille, mukaan lukien ihmisoikeuselinten valmiuksien ja riippumattomuuden vahvistaminen.

EU panee merkille, että oikeudellinen ja institutionaalinen kehys on kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun estämisen ja **vankilajärjestelmän** osalta yleisesti ottaen olemassa, mutta tietyt näkökohdat eivät ole tämän alan eurooppalaisten normien mukaisia. EU panee merkille Ukrainan sitoumuksen päivittää oikeudellista kehystään tältä osin. EU korostaa, että tarvitaan lisätoimia, jotta voidaan panna täytäntöön Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tällä alalla antamat tuomiot ja ottaa huomioon kidutuksen vastaisen eurooppalaisen komitean suositukset puuttumalla tilanahtauteen, pidätettyjen ja tuomittujen kaltoinkohteluun sekä huonoihin oloihin vankiloissa ja säilöönottokeskuksissa.

EU panee merkille, että **tietosuojaa** koskevaa oikeudellista kehystä ei ole täysin mukautettu EU:n säännöstöön. EU korostaa, että Ukrainan on mukautettava se kaikilta osin yleiseen tietosuojasetukseen ja lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annettuun direktiiviin. EU korostaa, että on tärkeää hyväksyä nopeasti lakiehdotukset, jotka koskevat henkilötietojen suojaa, henkilötietojen suojaa käsittelevää kansallista komissiota ja julkisten tietojen saatavuutta. Institutionaalisia valmiuksia on laajennettava huomattavasti, jotta ne vastaisivat tietosuojavirastolle EU:n säännösten mukaisesti annettuja oikeuksia.

EU panee merkille, että **sananvapauden** osalta Ukraina on osittain mukauttanut oikeudellisen ja institutionaalisen kehyksensä EU:n säännöstöön ja eurooppalaisiin normeihin. EU panee merkille Ukrainan suunnitelmat mukauttaa lainsäädäntönsä SLAPP-kanteita koskevaan EU:n säännöstöön, eurooppalaiseen medianvapaussäädökseen ja digipalvelusäädökseen. EU korostaa, että Ukrainan olisi jatkettava toimiaan, joilla varmistetaan media-alan sääntelyviranomaisena toimivan Ukrainan kansallisen televisio- ja radioneuvoston täysi riippumattomuus. EU korostaa myös julkisten mediapalvelujen riippumattonta toimintaa koskevien suojakeinojen ja valtion mainonnan jakamista koskevien sääntöjen merkitystä, toimittajien turvallisuutta ja riippumattomuutta koskevien toimenpiteiden ja suojakeinojen nopeaa ja tehokasta soveltamista, heidän julkisen tiedotustehtävänsä kunnioittamista, vastuuvollisuutta toimittajien uhkailusta ja häirinnästä, paikallistason julkisia tiedotusvälineitä tukevien toimenpiteiden täytäntöönpanoa sekä asianmukaista ja yhtenäistä lähestymistapaa toimittajien tiedonsaantiin myös sotatilalain yhteydessä. EU korostaa, että mediauudistukset olisi pantava täytäntöön viipymättä, jotta voidaan vähentää monopolististen tai oligarkkisten rakenteiden uudelleen ilmaantumisen riskiä. EU panee merkille Ukrainan suunnitelman panna täytäntöön etenemissuunnitelma, jolla tuetaan moniarvoisen, läpinäkyvän ja riippumattoman sodanjälkeisen mediaympäristön palauttamista sotatilalain lakkauttamisen tai kumoamisen jälkeen.

Sukupuolten tasa-arvon ja syrjimättömyyden osalta Ukrainan lainsäädäntö on osittain mukautettu EU:n säännöstöön, ja EU panee merkille Ukrainan suunnitelmat varmistaa yhdenmukaisuus myös tasa-arvoelimiä koskevista vähimmäisvaatimuksista annettujen EU:n direktiivien kanssa. EU korostaa, että tarvitaan toimia vihapuheen ja viharikosten torjuntaa koskevan oikeudellisen kehysten mukauttamiseksi puitepäätökseen, joka koskee rasismia ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumista rikosoikeudellisin keinoin. EU panee merkille Ukrainan suunnitelman muuttaa rikoslakiaan ja rikosprosessilakejaan vastaavasti. EU toteaa, että syrjimättömyyttä koskeva oikeudellinen kehys ei ole riittävän selkeä syrjintää vastaan annettavan suojan laajuuden (soveltamisalat) osalta, mutta panee merkille Ukrainan suunnitelman vahvistaa lainsäädäntöään, muun muassa toimenpiteitä seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän ehkäisemiseksi ja torjumiseksi, ja muuttaa tällaisten rikosten uhreille annettavaa maksutonta oikeusapua koskevaa lainsäädäntöään. EU on tyytyväinen Ukrainan suunnitelmaan hyväksyä laki rekisteröidyistä parisuhteista (myös samaa sukupuolta olevien parien kesken) Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 1. kesäkuuta 2023 antaman tuomion mukaisesti. EU korostaa, että kansallinen lainsäädäntö on kaikilta osin mukautettava tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä koskevaan EU:n lainsäädäntöön. EU panee merkille Ukrainan suunnitelmat varmistaa lainsäädännön täysi mukauttaminen sukupuolten tasa-arvoa sekä naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumista koskevaan EU:n säännöstöön, erityisesti torjua tehokkaasti kaikkia sukupuoleen perustuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan muotoja sekä parantaa väkivallan uhreille tarkoitettujen erikoistuneiden tukipalvelujen saatavuutta ja kestävyyttä. EU korostaa tarvetta parantaa syrjinnän ja vihapuheen vastaisen lainsäädännön täytäntöönpanoa sekä lainvalvontaviranomaisten ja parlamentaarisen ihmisoikeusasiamiehen valvontavalmiuksia. EU kannustaa Ukrainaa varmistamaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, lähisuhdeväkivaltaa ja syrjintää koskevien, motiivien ja rikostyyppien mukaan eriteltyjen tietojen keruun. EU panee merkille Ukrainan suunnitelmat parantaa sellaisten rikosten seuranta- ja rekisteröintijärjestelmää, joiden motiivina on sukupuoli-identiteettiin ja seksuaaliseen suuntautumiseen perustuva suvaitsemattomuus, sekä parantaa sukupuolten eriarvoisuutta koskevien tietojen järjestelmällistä keräämistä ja analysointia.

EU panee merkille, että Ukraina toteuttaa toimia edistääkseen edelleen **vammaisten henkilöiden** oikeuksia, myös tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimusten osalta, ja varmistaa laitoshoidosta luopumisessa saavutettavan edistymisen panemalla täytäntöön kattavan strategian. EU korostaa, että on pyrittävä panemaan täytäntöön tämän alan eurooppalaiset ja kansainväliset normit, kuten YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, ja jatkamaan lainsäädännön mukauttamista EU:n säännöstöön. EU myös kehottaa Ukrainaa jatkamaan siirtymistä vammaisuuden arviointijärjestelmään, joka perustuu ihmisoikeusnäkökulmaan.

EU panee merkille Ukrainan suunnitelman **lapsen oikeuksien** suojelun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi verkossa ja verkon ulkopuolella jatkamalla lainsäädännön mukauttamista EU:n säännöstöön ja eurooppalaisiin normeihin, jotka koskevat lapsiystävällistä oikeusjärjestelmää, ja vahvistamalla sosiaalisen suojelun mekanismia lasten osalta sekä varmistamalla lasten oikeuden kasvaa turvallisessa ympäristössä. EU toteaa, että Ukrainan on tärkeää edistyä määrätietoisesti yhdenmetyt lastensuojelujärjestelmän perustamisessa ja vailla vanhempien huolenpitoa olevien lasten ja vammaisten lasten laitoshoidosta luopumisessa sekä perhe- tai yhteisöperustaiseen hoitoon siirtymisessä, myös Venäjän hyökkäyssodan vuoksi siirtymään joutuneiden sekä Venäjän laittomasti karkottamien tai siirtämien lasten paluun valmistelemiseksi. Tämä edellyttää myös laitoksissa olevia lapsia koskevien laadukkaiden, eriteltyjen ja päivitettyjen tietojen saatavuuden varmistamista.

EU panee merkille Ukrainan sitoumuksen tehostaa lainsäädäntönsä mukauttamista epäiltyjen ja syytettyjen henkilöiden prosessuaalisia oikeuksia rikosoikeudellisissa menettelyissä koskevaan EU:n säännöstöön. Rikoksen uhrien oikeuksien osalta EU panee merkille Ukrainan suunnitelman hyväksyä laki väkivaltarikosten uhreille maksettavista korvauksista ja kehottaa Ukrainaa toteuttamaan lisätoimia lainsäädäntönsä mukauttamiseksi uhrien oikeuksia koskevaan direktiiviin erityisesti kysymyksissä, jotka liittyvät uhrien henkilökohtaiseen arviointiin ja erityisten suojelutoimenpiteiden saatavuuteen, myös rikosten lapsiuhrien osalta.

EU toteaa, että Ukrainan oikeudellinen kehys vastaa yleisesti ottaen **kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden** oikeuksia koskevia eurooppalaisia normeja. EU korostaa, että sitä olisi sotatilalain kumoamisen jälkeen tarkistettava edelleen eurooppalaisten normien valossa, jotta voidaan varmistaa täysimääräisesti yksittäisten kansallisten vähemmistöjen oikeuksien toteutuminen niiden erityisolosuhteissa. EU kehottaa Ukrainaa käymään edelleen kansallisten vähemmistöjen edustajien kanssa mielekkäitä neuvotteluja ja tarjoamaan asiasta vastaaville viranomaisille riittävät resurssit ja varmistamaan niiden valmiuksien kehittämisen. Tässä yhteydessä EU panee merkille Ukrainan suunnitelman vahvistaa parlamentaarisen ihmisoikeusasiamiehen valmiuksia seurata kansallisiin vähemmistöihin (yhteisöihin) kuuluvien henkilöiden oikeuksiin liittyviä tietoja ja havaita syrjiviin toimiin ja käytäntöihin liittyviä tosiseikkoja. EU kannustaa Ukrainaa päivittämään vuoden 2001 väestölaskennan tiedot. EU korostaa, että kansallisten vähemmistöjen neuvostoa olisi edelleen kehitettävä edustukselliseksi elimeksi, joka käy Ukrainan viranomaisten kanssa vuoropuhelua kansallisiin vähemmistöihin vaikuttavista toimintapolitiikoista.

EU korostaa, että Ukrainan on varmistettava lainsäädäntökehyksensä täysi mukauttaminen EU:n säännöstöön, jotta taataan **EU:n kansalaisuuteen liittyvien oikeuksien** täysimääräinen toteutuminen liittymiseen mennessä.

4. Luku 24 – Oikeus, vapaus ja turvallisuus

EU panee merkille, että Ukrainan oikeudellinen kehys **vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan** ja lainvalvontayhteistyön alalla on osittain mukautettu EU:n säännöstöön. EU korostaa, että lisätoimet ovat tarpeen oikeudellisen ja strategisen kehyksen kehittämiseksi vakavaa ja järjestäytyntä rikollisuutta koskevan kansallisen uhkakuva-arvion (SOCTA) tulosten mukaisesti sekä kyseisen kehyksen täytäntöönpanon edellyttämien institutionaalisten valmiuksien kehittämiseksi erityisesti tiedusteluun perustuvan poliisitoiminnan, tietojen hallinnan ja analysoinnin sekä virastojen välisen yhteistyön osalta. EU kannustaa Ukrainaa varmistamaan vuosiksi 2023–2027 laaditun, lainvalvonta-alan uudistamista koskevan kokonaisvaltaisen strategisen suunnitelman ja sen täytäntöönpanoa koskevan toimintasuunnitelman asianmukaisen täytäntöönpanon. Lisäksi EU kehottaa Ukrainaa vahvistamaan tutkintavaltuuksien selkeän erottelun esitutkintaelinten kesken ja panemaan asteittain täytäntöön sähköisen asianhallintajärjestelmän. EU kehottaa Ukrainaa vahvistamaan vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan yleistä strategista ja operatiivista koordinoitua ja nykyaikaistamaan todistajien suojelua ja rikostiedustelua koskevaa lainsäädäntöä. EU korostaa, että Ukrainan on vahvistettava lainvalvontaviranomaisten riippumattomuutta ja lahjomattomuutta ja varmistettava niiden riittävät resurssit sekä otettava käyttöön avoimet ja ansioihin perustuvat palvelukseenotto- ja valintamenettelyt lainvalvontaviranomaisten ja yleisen syyttäjän viraston johtotehtäviä varten. Ukrainan on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön laki valtion tutkintaviraston kattavasta uudistuksesta Ukrainan taloudellisen turvallisuuden viraston mallin mukaisesti ja siten, että kansainvälisten kumppaneiden nimeämät riippumattomat asiantuntijat osallistuvat mielekkäällä tavalla. EU korostaa, että Ukrainan lainvalvonta- ja oikeudellinen yhteistyö EU:n jäsenvaltioiden, CEPOLin, Europolin, Eurojustin ja Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) kanssa sekä sen erittäin aktiivinen osallistuminen EMPACTiin ovat tuottaneet myönteisiä tuloksia. EU toteaa, että näitä toimia olisi edelleen tehostettava. Lisäksi Ukraina tekee yhteisen tutkintaryhmän puitteissa aktiivisesti yhteistyötä Eurojustin kanssa Ukrainassa väitetysti tehtyjen keskeisten kansainvälisten rikosten alalla samoin kuin Ukrainaan kohdistuneen hyökkäysrikoksen syytteenpanoon liittyvän kansainvälisen keskuksen (ICPA) puitteissa, ja se on myös lähettänyt yhteyshenkilön EPPOn keskustasolle.

EU korostaa, että tarvitaan lisätoimia, jotta tutkinnassa, syytetoimissa ja lopullisissa tuomioissa saavutetaan tuloksia kaikilla vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden aloilla, mukaan lukien rahanpesu. EU toteaa, että järjestäytyneen rikollisuuden vastaisten lainvalvontaviranomaisten toimien, erityisesti korkean riskin rikollisverkostoja koskevien tutkintatoimien, on oltava ennakoivampia ja järjestelmällisempiä. Lisäksi EU korostaa, että Ukrainan olisi osoitettava, että se on luonut uskottavan ja järjestelmällisen käytännön, jonka avulla käynnistetään talousrikostutkinta, kun käsitellään vakavaa ja järjestäytyneitä rikollisuutta, kuten rahanpesua, ja jonka johdosta lisätään varojen takavarikointia ja menetetyksi tuomitsemista. EU kannustaa Ukrainaa paitsi lisäämään talousrikostutkinnan käyttöä myös kehittämään valmiuksiaan käsitellä monimutkaisia talousrikostapauksia. Ukrainan olisi varmistettava, että rahanpesun ja terrorismin rahoituksen tutkintaa ja kriminalisointia koskeva lainsäädäntö on mukautettu EU:n säännöstöön ja kansainvälisiin normeihin, kuten rahanpesunvastaisen toimintaryhmän ja Moneyvalin normeihin. EU panee merkille Ukrainan sitoutumisen kehittämään varojen jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevia valmiuksia ja kehottaa sitä vahvistamaan asiaankuuluvaa lainsäädäntöä ja uudistamaan varojen takaisinperintä- ja hallinnointijärjestelmänsä, mukaan lukien korruptiosta ja muista rikoksista peräisin olevan varallisuuden etsimisestä, jäljittämisestä ja hallinnoinnista vastaavan kansallisen viraston (ARMA) tehokas uudistaminen Ukraina-suunnitelman mukaisesti.

EU kehottaa Ukrainaa hyväksymään kaiken tarvittavan lainsäädännön ja täytäntöönpanotoimenpiteet lainsäädäntönsä mukauttamiseksi kaikilta osin EU:n säännöstöön **kyberrikollisuuden** alalla ja liittymään Budapestin yleissopimuksen toiseen lisäpöytäkirjaan kyberrikollisuuden torjumiseksi tehokkaasti. Ukrainan olisi myös saavutettava selkeitä tuloksia kyberrikollisuuden ehkäisemisessä ja torjunnassa ja vahvistettava tätä varten kansallisen kyberturvallisuusjärjestelmän toimijoiden inhimillisiä valmiuksia.

EU panee merkille Ukrainan suunnitelman mukauttaa sääntelykehyksensä kaikilta osin kansainvälisiin normeihin ja EU:n säännöstöön **lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan**, osalta, mukaan lukien **verkkovälitteinen** lapsen kohdistuva seksuaaliväkivalta, ja vahvistaa yleisiä valmiuksiaan, ja kehottaa Ukrainaa kiinnittämään erityistä huomiota lapsen verkossa ja sen ulkopuolella kohdistuvalta seksuaaliväkivallalta suojeluun ja sen ehkäisemiseen (mukaan lukien uudelleen uhriksi joutumisen ehkäiseminen).

EU panee merkille, että Ukrainassa on suuri määrä ampuma-aseita, myös siviilien hallussa, ja kehottaa Ukrainaa ehkäisemään ja torjumaan **ampuma-aseiden sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden laitonta** hallussapitoa ja kauppaa. EU kehottaa Ukrainaa saattamaan ampuma-aseita koskevan kansallisen yhteyspisteensä ja yhdistetyn aserekisterin täyteen toimintavalmiuteen. EU korostaa, että Ukrainan olisi lisättävä tietoisuutta, tiedotusta ja koulutusta pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäyttöön, laittomaan hallussapitoon ja laittomaan kauppaan liittyvistä vaaroista ja riskeistä sekä vähentää laittomien ampuma-aseiden lukumäärää lainsäädännön, vapaaehtoisen luovuttamisen ja deaktivoinnin avulla. EU on tyytyväinen siihen, että Ukraina aikoo laatia ampuma-aseiden laittoman kaupan torjuntaa koskevan kansallisen toimintasuunnitelman, joka kattaa kaikki merkitykselliset alat, ja korostaa, että tätä ennen pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan alalla olisi laadittava kattava kansallinen uhka-arvio.

EU toteaa, että Ukraina on **ihmiskaupan** lähtö-, kauttakulku- ja kohdemaana ja että sen on tehostettava ihmiskaupan vastaisia toimiaan keskittyen haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja lapsiin. EU korostaa, että Ukrainan olisi mukautettava ihmiskauppaa koskeva lainsäädäntönsä kaikilta osin EU:n säännöstöön, myös siltä osin, kuin on kyse ihmiskaupparikoksiin liittyvästä oikeushenkilöiden vastuusta, ja valvottava tiukemmin oikeushenkilöitä, erityisesti sijaissynnytysten ja muiden lisääntymismenetelmien sekä lasten kanssa tekemisissä olevia oikeushenkilöitä, ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi. EU panee merkille, että Ukraina valmistele parhaillaan ihmiskaupan torjuntaa koskevaa kansallista toimintasuunnitelmaa ja aikoo hyväksyä menettelyjä uhrin aseman myöntämiseksi ja varmistaa oikea-aikaisen taloudellisen avun uhreille sekä vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä ihmiskaupan uhreiksi ulkomailla joutuneiden ukrainalaisten oikeudellisen suojelun ja heille annettavan avun varmistamiseksi. EU korostaa, että kaikissa tutkinta- ja syytetoimissa on sovellettava johdonmukaisesti uhrilähtöistä lähestymistapaa. EU painottaa, että Ukrainan on vielä osoitettava selkeää näyttöä proaktiivisesta tutkinnasta, syytteesenpanosta ja lopullisten tuomioiden langettamisesta tällä alalla.

EU panee merkille, että Ukraina on osittain mukauttanut oikeudellisen kehyksensä EU:n säännöstöön huumausaineiden alalla, ja kehottaa Ukrainaa varmistamaan täyden mukauttamisen. EU panee merkille, että Ukrainan lainvalvontaviranomaisten EU:n jäsenvaltioiden vastaavien viranomaisten kanssa tekemä **yhteistyö huumausaineiden alalla** on hyvällä tasolla. EU kehottaa Ukrainaa hyväksymään huumausaineita koskevan kattavan strategisen kehyksen, jolla vähennetään sekä tarjontaa että kysyntää ja puututaan huumausaineisiin liittyviin haittoihin. EU panee lisäksi merkille Ukrainan suunnitelman vahvistaa institutionaalista kehystään ja ottaa se käyttöön erityisesti vahvistamalla kansallisen huumausaineiden seurantakeskuksen valmiuksia ja perustamalla kansallisen varhaisvaroitusjärjestelmän uusia psykoaktiivisia aineita koskevaa tietojenvaihtoa varten. EU korostaa, että lainsäädännöllisen ja strategisen kehyksen EU:n säännöstöön mukauttamisen lisäksi on ratkaisevan tärkeää, että Ukraina kerää selkeää näyttöä huumausaineiden takavarikoinnista, syytetoimista ja tuomioista huumausaineisiin liittyvissä tapauksissa sekä rikoksella saatujen varojen järjestelmällisestä menetetyksi tuomitsemisesta ja takavarikoitujen huumausaineiden nopeasta tuhoamisesta. EU kehottaa Ukrainaa myös kehittämään edelleen tiiviissä yhteistyössä Euroopan unionin huumeviraston (EUDA) kanssa tiedonkeruuta kaikista huumausaineisiin liittyvistä indikaattoreista ja tehostamaan operatiivista yhteistyötä huumausaineikaupan torjumiseksi, myös EMPACTissa ja Europolin kanssa.

EU panee merkille, että Ukraina on osittain mukauttanut **terrorismin torjuntaa** koskevan oikeudellisen kehyksensä EU:n säännöstöön. EU korostaa, että tarvitaan lisätoimia terrorismiin liittyvien rikosten, terrorismin rahoituksen ja rahanpesun kriminalisoimiseksi. EU panee merkille sitoumuksen hyväksyä tarvittavat muutokset, joilla mukautetaan räjähteiden lähtöaineita, terroristista verkkosisältöä ja kriittisen infrastruktuurin suojaamista koskevaa lainsäädäntöä. EU kehottaa Ukrainaa hyväksymään strategisen kehyksen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ääriliikeshdinnän ehkäisemiseksi ja panee merkille, että Ukraina on sitoutunut parantamaan institutionaalista kehystään nimittämällä keskusyksikön, joka vastaa radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ääriliikeshdinnän ehkäisemisestä. EU toteaa, että Ukraina on sitoutunut parantamaan **kriittisen infrastruktuurin** häiriönsietokykyä mukauttamalla lainsäädäntöään edelleen EU:n säännöstöön, yksilöimällä selkeästi toimivaltaiset viranomaiset ja niiden valtuudet ja perustamalla keskitetyn yhteyspisteen kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevien asioiden koordinoitua varten sekä lujittamalla kansainvälistä yhteistyötä.

EU toteaa, että Ukraina on vahvistanut lainsäädännössään **rikos-, siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa toteutettavan oikeudellisen yhteistyön** peruseriaatteet, mutta lainsäädännön mukauttamista EU:n säännöstöön on jatkettava myös muuttamalla perustuslakia siten, että siinä sallitaan Ukrainan kansalaisten rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen. EU korostaa Ukrainan halukkuutta keskittyä asiaa koskevien kansainvälisten yleissopimusten, erityisesti Haagin yleissopimusten, täytäntöönpanoon ja asianmukaiseen soveltamiseen. EU kehottaa Ukrainaa tehostamaan hallinnollisia valmiuksiaan täyttääkseen rikos-, siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä koskevat EU:n vaatimukset ja varmistaakseen tehokkaan yhteistyön Eurojustin ja EPPOn kanssa.

EU toteaa, että Ukraina on ratifioinut **Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön**. EU korostaa, että Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön määräysten täytäntöönpano Ukrainan oikeusjärjestelmässä vahvistaa keskeisellä tavalla Ukrainan oikeuslaitosta sen käyttäessä rikosoikeudellista toimivaltaansa **kansainvälisistä rikoksista** vastuussa olevien tuomitsemiseksi. EU panee lisäksi merkille, että Ukraina on hyväksynyt ensimmäisen lain, jolla muutetaan Ukrainan rikoslakia ja rikosprosessilakia Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön ratifioinnin johdosta. EU kehottaa Ukrainaa toteuttamaan kaikki tarvittavat toimet, joilla Ukrainan oikeusjärjestys yhdenmukaistetaan täysin Rooman perussäännön kanssa osana järjestelmällisiä pitkän aikavälin uudistuspyrkimyksiä.

EU toteaa, että **muuttoliikkeen** osalta Ukrainan on määriteltävä ja pantava täytäntöön selkeät koordinoitumekanismit muuttoliikkeen hallintaan osallistuvien valtion viranomaisten välillä ja erityisesti kehitettävä mekanismi virastojen välistä koordinoitua varten muuttoliikekriisin varalta. EU kehottaa Ukrainaa saattamaan päätökseen valtion maahanmuuttoviraston uudistuksen tältä osin. EU panee merkille Ukrainan suunnitelman hyväksyä laillisen muuttoliikkeen alalla tarvittavat muutokset mukauttaakseen lainsäädäntönsä kolmansien maiden kansalaisten (myös kausityöntekijöiden) oleskelua ja työskentelyä varten myönnettävää yhdistelmä lupaa koskevaan säännöstyöhön, tiettyihin perheen yhdistämistä ja pitkään oleskelleita henkilöitä koskeviin säännöksiin, EU:n siniseen korttiin perustuvan korkeasti koulutettujen työntekijöiden sekä opiskelijoiden ja tutkijoiden maahantulon ja oleskelun edellytyksiä koskeviin sääntöihin sekä sisäisen siirron saaneita työntekijöitä koskeviin sääntöihin. EU panee lisäksi merkille Ukrainan suunnitelman mukauttaa lainsäädäntönsä laitonta muuttoliikettä koskevan EU:n säännöstyöhön, erityisesti muuttajien salakuljetuksen osalta, ja kehottaa tätä hyväksymään muutoksia lainsäädäntönsä mukauttamiseksi työnantajiin kohdistettavia seuraamuksia koskevaan direktiiviin. EU korostaa tarvetta lisätä taloudellisia, teknisiä ja henkilöresursseja maahanmuuttoalalla, erityisesti laittoman muuttoliikkeen ehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi paremmin. EU kehottaa Ukrainaa varmistamaan, että sillä on riittävät vastaanottovalmiudet, ja soveltamaan palauttamismenettelyjä EU:n säännöstyön mukaisesti.

EU kehottaa Ukrainaa mukauttamaan lainsäädäntönsä täysin **turvapaikka-asioita** koskevaan EU:n säännöstyöhön, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöryhmien varhaisen tunnistamisen ja turvapaikkaa hakevien henkilöiden oikeuksien varmistamisen osalta. EU kehottaa Ukrainaa myös vahvistamaan valmiuksiaan turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten määrän kasvuun varautumiseksi ja vahvistamaan asianomaisia valtion viranomaisia, myös myöntämällä niille asianmukaiset resurssit.

EU toteaa, että Ukrainan **viisumipolitiikkaa** ei ole vielä täysin mukautettu EU:n politiikkaan, ja kehottaa Ukrainaa ottamaan EU:n viisumisäännöstyön huomioon jo vaiheittaisen mukauttamisen yhteydessä osoituksena siitä, että maa on sitoutunut mukauttamaan lainsäädäntönsä kaikilta osin. Lisäksi EU kehottaa Ukrainaa mukauttamaan lainsäädäntönsä kaikilta osin luetteloon viisumipakon alaisista maista ja keskittymään tässä yhteydessä maihin, joista aiheutuu laitonta muuttoliikettä koskevia tai turvallisuusriskejä EU:lle. EU toteaa myös, että Ukrainan tietojärjestelmiin on tehtävä lisää teknisiä mukautuksia viisumitietojärjestelmän (VIS) noudattamiseksi, mutta ne voidaan tehdä liittymisen jälkeen.

EU panee merkille **Schengen-alueen ja ulkorajojen** osalta, että Ukraina on tehnyt Frontexin kanssa hyvää ja jatkuvaa operatiivista yhteistyötä rajavalvonnassa ja koulutuksessa. EU kehottaa Ukrainaa jatkamaan yhteistyön kehittämistä. EU kehottaa Ukrainaa toteuttamaan lisätoimia pannakseen täytäntöön tehokkaan ja vaikuttavan rajavalvontajärjestelmän Euroopan yhdennetyn rajaturvallisuuden metodologian mukaisesti. EU muistuttaa, että huomattava osa Schengenin säännöstöstä, kuten sisärajatarkastusten puuttuminen, edellyttää, että Ukraina täyttää objektiivisia lisävaatimuksia, mikä todennetaan Schengenin arviointimekanismin puitteissa. EU toteaa, että Ukraina on sitoutunut hyväksymään Schengen-toimintasuunnitelma Schengen-alueeseen liittymisen valmistelemiseksi.

Euron väärentämisen osalta EU toteaa, että Ukrainan olisi vahvistettava virastojen välistä yhteistyötä rahan väärentämisen kriminalisoimiseksi, ja panee merkille Ukrainan suunnitelman taloudellisen turvallisuuden viraston vahvistamiseksi. EU kehottaa Ukrainaa myös ratifioimaan ja panemaan täytäntöön Geneven yleissopimuksen väärän rahan valmistamisen vastustamiseksi.

5. Taloudelliset kriteerit

EU panee merkille, että Ukraina on sitoutunut siihen, että siitä tulee **toimiva markkinatalous**. EU korostaa jatkuvaa sisäistä yksimielisyyttä talouspolitiikan perusasioista, mukaan lukien sitoutuminen julkisen talouden kestävyteen, makrotalouden vakauteen ja markkinaperiaatteiden soveltamiseen. EU toteaa, että Venäjän perusteeton hyökkäys on aiheuttanut valtavia paineita taloudelliselle toiminnalle. EU toteaa, että viime vuosina tapahtuneesta maltillisesta edistymisestä huolimatta markkinatalouden tehokasta toimintaa rajoittavat edelleen epäsuotuisa liiketoimintaympäristö, epävirallisen talouden yleisyys sekä rahoituksen ja innovaatioiden heikko saatavuus. EU kehottaa Ukrainaa ottamaan järjestelmällisesti ja perusteellisesti huomioon sekä laajentumispaketeissa vahvistetut EU:n toimintapoliittiset suositukset että Ukraina-suunnitelman mukaiset sitoumukset, jotka auttavat Ukrainaa taloudellisten kriteerien täyttämässä ja epävirallisen talouden torjunnassa. EU kannustaa Ukrainaa panemaan täytäntöön IMF:n ohjelmien ja muiden kansainvälisten järjestöjen mukaiset sitoumuksensa, jotka tukisivat Ukrainaa taloudellisten kriteerien täyttämässä.

EU panee merkille, että Ukrainan **valmiudet selviytyä kilpailupaineesta ja markkinavoimista unionissa** ovat kehittyneet. Vaikka puutteita vielä on ja siitä huolimatta, että olosuhteet ovat Venäjän Ukrainan energia- ja liikenneinfrastruktuuriin kohdistamien harkittujen iskujen johdosta erittäin haastavat, EU panee tyytyväisenä merkille, että Ukraina on toteuttanut merkittäviä toimia suojellakseen energia- ja liikenneinfrastruktuuriaan ja edistyäkseen talouden digitalisoinnissa ja koulutuksen laadussa. EU korostaa, että investointeja kaikkiin fyysisen infrastruktuurin osaluoksiin on jatkettava ja niitä on tuettava julkisten investointien paremmalla hallinnoinnilla ja hallintouudistuksilla. EU kehottaa Ukrainaa parantamaan tuottavuuttaan ja kilpailukykyään, joita tällä hetkellä haittaavat työvoimapula ja jatkuvasti vähäiset tutkimus-, kehitys- ja innovointimenot.

EU kehottaa Ukrainaa varmistamaan sekä yksityisten että valtion omistamien yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän vastuuvollisuuden selventämällä johtokuntien vastuuta riskinhallintapolitiikkojen täytäntöönpanossa, korruption torjunta mukaan luettuna. EU kehottaa Ukrainaa estämään oligarkkisten tai monopolististen rakenteiden uudelleen ilmaantumisen riskin yksityistämisvaiheessa olevilla aloilla.

6. Luku 5 – Julkiset hankinnat

EU panee merkille, että Ukraina on osittain mukauttanut julkisia hankintoja koskevan järjestelmänsä EU:n säännöstöön. EU kehottaa Ukrainaa varmistamaan EU:n ja Ukrainan talouden toimijoiden yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattamisen koko julkisten hankintojen järjestelmässä, mukaan lukien perinteiset ja yleishyödyllisten palvelujen alat, käyttöoikeussopimukset, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet sekä puolustushankinnat.

Perinteisten ja yleishyödyllisten palvelujen alojen osalta EU kehottaa Ukrainaa tarkastelemaan uudelleen lainsäädännön soveltamisalaa, siihen tehtäviä poikkeuksia, neuvottelumenettelyn käytön perusteita, määritelmiä ja sekamuotoisia sopimuksia, arvon arviointia, valinta- ja hankintasopimuksen tekoperusteita, hankintamenetelmiä sekä sopimusten muuttamista ja irtisanomista. EU toteaa, että Ukraina on osittain mukauttanut lainsäädäntönsä

käyttöoikeussopimusten ja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien alalla, ja kehottaa Ukrainaa tarkistamaan säännöksiä, jotka koskevat sijaintia ja erityisesti sijoittautumisvaatimuksia, talouden toimijoiden määritelmää, valintaa ja poissulkemista sekä yksityiseen osapuoleen kohdistuvan operatiivisen riskin rajoittamista. EU korostaa, että Ukrainan on parannettava **puolustus- ja turvallisuushankintoja** koskevaa lainsäädäntöään varmistamalla kyseisten kahden hankintaviraston riippumattomuus ja puuttamalla hankintaviranomaisten puutteelliseen määrittelyyn, talouden toimijoiden pätevyyttä koskevien tiettyjen menettelyjen, kriteerien ja vaatimusten puuttumiseen, alihankintaa koskeviin puutteellisiin säännöksiin ja erityisten puolustukseen liittyvien arviointimekanismien puuttumiseen.

EU panee merkille, että Ukrainan valmistautuminen julkisten hankintojen **täytäntöönpano- ja valvontavalmiuksien** osalta on ollut kohtuullista. EU korostaa, että Ukrainalla on käytettävissään vain rajalliset henkilö- ja taloudelliset resurssit julkisten hankintojen järjestelmän hallinnointia varten, mutta riittävät valmiudet panna täytäntöön ja valvoa julkisia hankintamenettelyjä, erityisesti sähköisen hankintajärjestelmän avulla. EU kehottaa Ukrainaa lisäämään julkisten hankintojen järjestelmänsä läpinäkyvyyttä vähentämällä merkittävästi sähköisen hankintajärjestelmän ulkopuolella toteutettavien hankintamenettelyjen määrää, ottamaan käyttöön selkeät säännöt muiden kuin hintakriteerien soveltamisesta ja parantamaan menetelmiä, joilla määritellään tarjouskilpailua edeltävän vaiheen vaatimukset ja kustannuslaskentamenetelmät. EU kehottaa Ukrainaa tehostamaan edelleen valvonta- ja seurantaelimen toimintaa.

EU toteaa, että Ukraina on osittain mukauttanut lainsäädäntönsä **oikeussuojakeinoja** koskevaan EU:n säännöstöön. EU kehottaa Ukrainaa tarkistamaan lainsäädäntöään puuttamalla valitusten jättämisen määräaikoihin ja odotusaikoihin liittyviin epä johdonmukaisuuksiin, jotka heikentävät muutoksenhakujärjestelmän tehokkuutta. EU korostaa, että Ukrainan on tarkistettava oikeussuojakeinoja koskevaa lainsäädäntöään, joka kattaa käyttöoikeussopimukset, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, yksinkertaistetut hankintamenettelyt sekä sähköisen hankintajärjestelmän ulkopuolella tehdyt suorahankinnat, ja mukautettava sitä edelleen EU:n säännöstöön. EU korostaa, että Ukrainan olisi jatkettava pyrkimyksiään parantaa Ukrainan monopolinvastaisen komitean hallinnollisia valmiuksia. EU panee merkille, että Ukraina on kehittänyt edelleen sähköisten valitusten hallintajärjestelmäänsä, myös ottamalla käyttöön hankintaviranomaisten päätösten julkaisemisen tapauksissa, joissa tarjouskilpailu perutaan. EU kehottaa Ukrainaa parantamaan edelleen valitusten käsittelystä vastaavan hallintotuomioistuimen valmiuksia.

EU korostaa, että Ukrainan on vahvistettava julkisten hankintojen **lahjomattomuutta** parantamalla korruption vastaisia riskinarviointeja, sisäistä ja ulkoista valvontaa, noudattamisen valvontaa sekä tarkastusmekanismeja. EU kehottaa Ukrainaa varmistamaan, että sen julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä esitetään selkeästi avoimuutta ja lahjomattomuutta koskevat vaatimukset, ja hyväksymään ja panemaan täytäntöön julkisia hankintoja varten räätälöidyn korruptiontorjuntastrategian.

7. Luku 18 – Tilastot

EU toteaa, että Ukrainan **tilastoinfrastrukturi** on osittain mukautettu EU:n säännöstöön. EU kehottaa Ukrainaa osoittamaan riittävästi taloudellisia ja henkilöresursseja tilastoalalle, jotta sitä koskeva lainsäädäntö voidaan mukauttaa täysin EU:n säännöstöön. Ukrainaa kehoitetaan myös varmistamaan Ukrainan tilastokeskuksen (SSSU) ja muiden virallisten tilastojen tuottajien (erityisesti Ukrainan keskuspankin ja valtiovarainministeriön) täyden ammatillisen riippumattomuuden ja sen, että kaikki EU:n säännöstyössä edellytetyt tiedot toimitetaan Eurostatille.

EU toteaa, että Ukraina käyttää tilastotuotannossa joitakin tärkeimpiä EU:n **luokituksia**, mutta uudempiä versioita on vielä otettava käyttöön. EU kehottaa Ukrainaa varmistamaan, että tilastorekistereitä koskeva työ jatkuu, jotta EU:n säännösten täysimääräinen noudattaminen voidaan varmistaa.

EU korostaa, että Ukraina on mukauttanut lainsäädäntönsä **tilastoja** koskevaan EU:n säännöstöön vain osittain ja että kaikilla aloilla on vielä tehtävä paljon työtä. EU kehottaa Ukrainaa jatkamaan työtä kaikilla tilastoaloilla, jotta lainsäädännön täysipainoinen mukauttaminen voidaan saavuttaa.

8. Luku 32 – Varainhoidon valvonta

EU panee merkille, että Ukraina on osittain mukauttanut lainsäädäntönsä **julkisen varainhoidon sisäistä valvontaa** koskevaan EU:n säännöstöön, ja kehottaa Ukrainaa parantamaan tehokasta täytäntöönpanoa, erityisesti johdon siirretyn vastuuvollisuuden ja riskinhallinnan osalta.

EU korostaa, että sisäisen tarkastuksen valmiuksia on vahvistettava, ja kehottaa Ukrainaa myös selventämään valtiontalouden tarkastusviraston roolia.

EU toteaa, että Ukraina on osittain mukauttanut lainsäädäntönsä ulkoista tarkastusta koskevaan EU:n säännöstöön. EU korostaa, että Ukrainan on vahvistettava Ukrainan tilintarkastuskamarin poliittista, taloudellista ja hallinnollista riippumattomuutta ja toimeksiantoa INTOSAI:n vaatimusten mukaisesti. EU kehottaa Ukrainaa parantamaan Ukrainan tilintarkastuskamarin ja Verhovna Radan välistä yhteistyötä valtion talousarvion valvonnan vahvistamiseksi. Tarkastustyötä on parannettava siten, että keskitytään sen vaikutuksiin ja pyritään mukauttamaan se kansainvälisiin standardeihin.

EU kehottaa Ukrainaa mukauttamaan kansallisen lainsäädäntönsä kaikilta osin **EU:n taloudellisiin etuihin** kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin annettuun EU:n direktiiviin.

EU kehottaa Ukrainaa käynnistämään virallisesti kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välisen yhteistyön **euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä** ja vahvistamaan tätä yhteistyötä. Se toteaa, että Ukraina on osittain mukauttanut lainsäädäntönsä EU:n säännöstöön tällä alalla.

* * *

EU toteaa, että Ukrainan valmistelujen tämänhetkisessä tilanteessa ja edellyttäen, että Ukraina edistyy edelleen lainsäädännön mukauttamisessa temaattiseen kokonaisuuteen 1 kuuluviin EU:n säännöstöön ja asiaa koskeviin eurooppalaisiin normeihin sekä EU:n säännösten ja kyseisten normien täytäntöönpanossa, seuraavat *välitavoitteet* olisi täytettävä ennen kuin temaattisen kokonaisuuden neuvotteluprosessin seuraavat toimet voidaan toteuttaa:

- *temaattisen kokonaisuuden 1 horisontaalisella tasolla* Ukraina varmistaa, että oikeusvaltiota, julkishallinnon uudistusta ja demokraattisten instituutioiden toimintaa koskevien etenemissuunnitelmien jatkuvaa täytäntöönpanoa seurataan tiiviisti ja jatkuvasti tehokkaan ja monialaisen valvontamekanismin avulla kiinnittäen erityisesti huomiota riittäviin taloudellisiin ja henkilöstöresursseihin, institutionaalisiin valmiuksiin, asetettujen määräaikojen noudattamiseen ja aktiiviseen ja mielekkääseen vuoropuheluun kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Luku 23 – Oikeuslaitos ja perusoikeudet

Ukraina jatkaa oikeuslaitoksensa kokonaisvaltaisen uudistuksen täytäntöönpanoa parantamalla oikeusjärjestelmän puolueettomuutta, riippumattomuutta, vastuuvollisuutta, laatua ja tehokkuutta EU:n säännösten ja eurooppalaisten normien mukaisesti. Ukraina täyttää tämän välitavoitteen erityisesti, kun se on

- vahvistanut oikeuslaitoksen ja syyttäjälaitoksen hallintoelinten ja itsehallintoelinten riippumattomuutta, lahjomattomuutta, asemaa ja institutionaalisia valmiuksia, mukaan lukien avointen virkojen täyttäminen, ja edistynyt konkreettisesti oikeushallinnon, tuomioistuinten hallinnon ja syyttäjälaitoksen optimoinnissa niiden tehokkuuden parantamiseksi;

- lisännyt edelleen rakenteellista riippumattomuutta, lahjomattomuutta ja vastuuvollisuutta oikeuslaitoksen kaikilla oikeuslaitoksen tasoilla, erityisesti parantamalla valintaprosesseja; tarkistamalla korkeimman oikeuden ja muiden ylioikeuden tuomareiden lahjomattomuutta koskevia taustaselvitysmenettelyjä ja korkeimman oikeuden valintamenettelyjä ja laajentamalla viipymättä tuomareiden pätevyyttä Ukrainassa tarkastelevan korkean tason komitean jäsenten valintakomiteaa siten, että kansainvälisten kumppaneiden nimeämien riippumattomien asiantuntijoiden on mahdollista osallistua mielekkäällä tavalla; tekemällä yleisen syyttäjän ja korkean tason syyttäjien valinta- ja erottamismenettelystä läpinäkyvämpi ja ansioihin perustuva; poistamalla säännökset, jotka mahdollistavat syyttäjien nimittämisen ja siirtämisen alueellisiin syyttäjänvirastoihin ja yleisen syyttäjän virastoon ilman kilpailua, ja annetaan yleisen syyttäjän virastolle oikeus tutustua kaikkeen esitutkinta-aineistoon; edistämällä virassa olevien tuomareiden taustaselvityksiä lahjomattomuutta valvovan neuvoston avustuksella sekä syyttäjien pätevyyden arviointeja; puuttamalla kurinpitotapausten käsittelyruuhkaan ja parantamalla kurinpito- ja korruptiontorjuntavälineitä ja niiden täytäntöönpanon valvontaa, mukaan lukien lahjomattomuutta koskevat ilmoitukset, sekä edistämällä merkittävästi asioiden satunnaisperiaatteella tapahtuvan jakamisen läpinäkyvyyttä;
- parantanut oikeudenkäytön laatua muun muassa vähentämällä merkittävästi tuomareiden ja tukihenkilöstön vajetta, ottamalla käyttöön tuomareiden ja syyttäjien suoriutumista koskevan tehokkaan ja säännöllisen arvioinnin, joka perustuu selkeisiin ja objektiivisiin sääntöihin ja arviointikriteereihin, uudistamalla asianajajakuntaa ja parantamalla edelleen oikeusalan koulutusjärjestelmän sekä tuomareiden ja syyttäjien perus- ja jatkokoulutuksen saatavuutta ja laatua;

- parantanut tuomioistuinten ja syyttäjänvirastojen tehokkuutta ja tuloksellisuutta, myös parantamalla perustuslakituomioistuimen menettelyä koskevaa lainsäädäntöä, varmistamalla perustuslakituomioistuimen päätösvaltaisuuden ja kansainvälisesti arvioitujen ehdokkaiden oikea-aikaisen nimittämisen, ottamalla huomioon Venetsian komission asiaankuuluvat suositukset, laajentamalla vaihtoehtoisen riitojenratkaisun käyttöä, parantamalla oikeusapua ja tuomioistuinten päätösten täytäntöönpanoa muun muassa toteuttamalla konkreettisia toimia lainsäädännöllisten lykkäysten poistamiseksi asteittain, edistämällä oikeuslaitoksen digitalisointia ja perustamalla uuden hallintotuomioistuimen sen jälkeen, kun tuomarit on valittu moitteettomassa ja uskottavassa menettelyssä, johon kansainvälisten kumppaneiden nimeämät riippumattomat asiantuntijat osallistuvat mielekkäällä tavalla.

Ukraina edistyy merkittävästi korruption torjunnassa ja ehkäisemisessä. Ukraina täyttää tämän välitavoitteen erityisesti, kun se on

- edistänyt jatkuvasti korruption torjuntaa koskevia oikeudellisia ja strategisia kehyksiä ja jatkanut niiden täytäntöönpanoa, myös mukauttamalla niitä huomattavasti asteittain EU:n säännöstöön ja panemalla täytäntöön asiaankuuluvat GRECON, OECD:n ja Etyjin/ODIHR:n suositukset, ja yhdistänyt siihen tehokkaan koordinoinnin, budjetoinnin, valvonnan ja arvioinnin;
- parantanut korruptiontorjunnasta vastaavien elinten riippumattomuutta, toimeksiantojen tehokkuutta ja operatiivisia valmiuksia (sekä korruption ehkäisemisen että torjunnan osalta) muun muassa laajentamalla Ukrainan kansallisen korruptiontorjuntaviraston (NABU) toimivaltaa siten, että se kattaa kaikki suuririskiset julkiset virat, ja antamalla korruptiontorjunnasta vastaavalle syyttäjänvirastolle tarvittavat valtuudet aloittaa rikosoikeudelliset menettelyt parlamentin jäseniä vastaan ilman yleisen syyttäjän ennakkohyväksyntää;

- tehostanut korruptiontorjuntakehystä edistymällä edelleen niiden oikeudellisten ja toimintapoliittisten kehysten kehittämisessä ja täytäntöönpanossa, jotka koskevat varallisuusilmoituksia, väärinkäytösten paljastajien suojelua, eturistiriitoja, edunvalvontaa sekä poliittisten puolueiden ja vaalikampanjojen rahoitusta, mukaan lukien tehokkaiden, oikeasuhteisten ja riittävän varoittavien seuraamusten täytäntöönpano rikkomistapauksissa;
- edistynyt konkreettisesti selkeän näytön keräämisessä korruptiotapausten tutkinta- ja syytetoimista ja tuomioista, erityisesti korkean tason lopullisista tuomioista, ja saanut nostettua takavarikoitujen, jäädytettyjen ja menetetyksi tuomittujen varojen määrää ja kokonaisarvoa muun muassa poistamalla lainsäädännöstä säännöksen, jonka mukaan rikosasioiden käsittely lopetetaan automaattisesti esitutkinnan määräajan umpeuduttua, ja tarkistamalla nykyisiä määräaikoja;
- lisännyt järjestelmällisiä ja konkreettisia korruptiontorjuntatoimia toteuttamalla riskinarvioiteja ja lahjomattomuutta koskevia koko järjestelmän kattavia toimenpiteitä korruptiolle kaikkein altteimmilla aloilla.

Ukraina parantaa edelleen perusoikeuksien suojelua käytännössä. Ukraina täyttää tämän välitavoitteen erityisesti, kun se on

- vahvistanut perusoikeuksia koskevan oikeudellisen ja toimintapoliittisen kehyksen täytäntöönpanoa ja täytäntöönpanon käytännön valvontaa, erityisesti parantamalla riippumattomien perusoikeusinstituutioiden valmiuksia ja valmistautumalla perusoikeuksien ja -vapauksien palauttamiseen sotatilan päättymisen jälkeen;
- jatkanut vankila- ja vankeusuudistusta, myös parantamalla oloja, ja toteuttanut toimia kaltoinkohtelun estämiseksi ja siihen puuttumiseksi;
- hyväksynyt EU:n säännösten mukaisen tietosuojalainsäädännön ja aloittanut sen täytäntöönpanon, mukaan lukien henkilötietojen suojaa käsittelevän kansallisen komission valmiuksien vahvistaminen;

- vahvistanut sananvapautta ja tiedotusvälineiden vapautta sekä moniarvoisuutta lisäämällä julkisten mediapalvelujen ja media-alan sääntelyviranomaisen riippumattomuutta ja institutionaalisia valmiuksia sekä parantamalla toimittajien suojelua;
- edennyt kansallisen lainsäädännön mukauttamisessa EU:n säännöstöön, joka koskee tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä, mukaan lukien Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 1. kesäkuuta 2023 antama tuomio, sekä viharikoksia ja vihapuhetta, vammaisten henkilöiden oikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolistuneen väkivallan torjumista, epäiltyjen ja syytettyjen prosessuaalisia oikeuksia rikosoikeudellisissa menettelyissä ja uhrien oikeuksia;
- edistynyt yhdenmetyt lastensuojelujärjestelmän perustamisessa ja lainsäädännön mukauttamisessa lapsen oikeuksia koskevaan EU:n säännöstöön sekä vailla vanhempien huolenpitoa olevien lasten ja vammaisten henkilöiden (aikuisten ja lasten) laitoshoidosta luopumisessa;
- jatkanut johdonmukaisesti kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien suojelemiseksi annettujen lakien ja sitoumusten, jotka ovat kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien suojelua koskevan Ukrainan tarkistetun toimintasuunnitelman olennainen osa, täytäntöönpanoa eurooppalaisten normien ja neuvottelukehyksen mukaisesti.

Luku 24 – Oikeus, vapaus ja turvallisuus

Ukraina edistyy konkreettisesti vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.

Ukraina täyttää tämän välitavoitteen erityisesti, kun se on

- mukauttanut lainsäädäntöään edelleen järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevaan EU:n säännöstöön, mukaan lukien rahanpesun tutkinta ja kriminalisointi sekä varojen jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen;

- edistynyt konkreettisesti selkeän näytön keräämisessä tutkinta- ja syytetoimista ja lopullisista tuomioista kaikilla vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden aloilla (mukaan lukien ihmiskauppa ja lapseen kohdistuva seksuaaliväkivalta, kyberrikollisuus, laitton asekauppa, huumausaineiden tuotanto ja kauppa, rahanpesu ja terrorismin torjunta);
- saanut aikaan konkreettista edistystä valtion tutkintaviraston kattavassa uudistuksessa, johon kansainvälisten kumppaneiden nimeämät riippumattomat asiantuntijat osallistuvat mielekkäällä tavalla.
- osoittanut luoneensa uskottavan ja järjestelmällisen käytännön, jonka avulla käynnistetään talousrikostutkintatoimia, kun käsitellään vakavaa ja järjestäytyntä rikollisuutta, kuten rahanpesua;
- saanut aikaan konkreettista edistystä selkeän näytön keräämisessä varojen takavarikoinnissa ja lopullisessa menetetyksi tuomitsemisessa ja varojen takaisinperintä- ja hallintajärjestelmän tehostamisessa muun muassa vahvistamalla ja edistämällä varojen takaisinperinnän ja hallinnoinnin viraston uudistusta, johon kansainvälisten kumppaneiden nimeämät riippumattomat asiantuntijat osallistuvat mielekkäällä tavalla;
- saanut aikaan konkreettista edistystä ihmiskauppaa harjoittavien verkostojen hajottamisessa ja ampuma-aseiden laittoman hallussapidon ja kaupan ehkäisemisessä ja torjunnassa muun muassa käynnistämällä pienaseiden ja kevyiden aseiden kansallisen yhteispisteen toiminnan;
- lujittanut institutionaalista kehystään erityisesti määrittelemällä selkeämmin lainvalvontaviranomaisten toimivaltuudet ja lisäämällä niiden riippumattomuutta ja lahjomattomuutta, operatiivisia, analyttisiä ja tietoteknisiä valmiuksia, virastojen välistä yhteistyötä ja lainvalvontahenkilöstön koulutusta.
- tehostanut hallinnollisia valmiuksia täyttääkseen rikos-, siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä koskevat EU:n vaatimukset ja varmistaakseen tehokkaan yhteistyön Eurojustin ja EPPOn kanssa.

Ukraina tehostaa toimiaan huumausaineiden alalla toteutettavassa yhteistyössä. Ukraina täyttää tämän välitavoitteen erityisesti, kun se on

- perustanut toimivan kansallisen varhaisvaroitusjärjestelmän ja osoittanut sille riittävät resurssit, lujittanut kansallista huumausaineiden seurantakeskusta ja edistynyt lainsäädäntönsä mukauttamisessa huumausaineita, niiden lähtöaineita ja huumausaineiden tuhoamista koskevaan EU:n säännöstöön;
- edistynyt konkreettisesti selkeän näytön keräämisessä huumausaineiden takavarikoinnista ja tuhoamisesta ja vastaavien varojen menetetyksi tuomitsemisesta.

Ukraina tuottaa tuloksia laillisen ja laittoman muuttoliikkeen alalla, turvapaikka-asioissa sekä Schengenin säännöstöön, ulkorajoihin ja viisumipolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä.

Ukraina täyttää tämän välitavoitteen erityisesti, kun se on

- mukauttanut lainsäädäntönsä paremmin muuttoliikettä, turvapaikka-asioita, viisumipolitiikkaa ja rajaturvallisuutta koskevaan EU:n säännöstöön, myös Euroopan yhdenmetyt rajaturvallisuuden metodologiaan;
- lisännyt muuttoliike-, rajaturvallisuus- ja turvapaikka-asioiden hallintaan osallistuvien viranomaisten institutionaalisia valmiuksia, yhteistyötä ja koordinoituneita mekanismeja ja tehostanut laittoman muuttoliikkeen ja muuttajien salakuljetuksen torjuntatoimia;
- parantanut turvapaikkajärjestelmäänsä, myös menettelyjä, joilla taataan oikeus hakea turvapaikkaa ja hakea muutosta päätöksiin.

* *

Ukrainan valmistelujen tämänhetkisessä tilanteessa ja edellyttäen, että Ukraina täyttää välitavoitteet horisontaalisella tasolla ja oikeusvaltioon keskittyvien lukujen osalta, EU toteaa, edellyttäen, että Ukraina edistyy edelleen lainsäädäntönsä mukauttamisessa seuraavissa luvuissa käsiteltävään EU:n säännöstöön ja sen täytäntöönpanossa, ja rajoittamatta temaattista kokonaisuutta 1 koskevissa muissa edellytyksissä mahdollisesti vahvistettujen lisäedellytysten soveltamista, nämä voidaan sulkea toistaiseksi vasta sitten, kun EU katsoo, että seuraavat edellytykset täyttyvät:

Luku 5 – Julkiset hankinnat

- Ukraina mukauttaa kansallisen oikeudellisen kehyksensä täysipainoisesti EU:n säännöstöön kaikilla julkisten hankintojen aloilla, mukaan lukien käyttöoikeussopimukset, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet ja puolustushankinnat varmistaen siten hankintavirastojen lahjomattomuuden, sekä kansainväliset sopimukset, joilla tietyt hankinnat vapautetaan julkisia hankintoja koskevien sääntöjen noudattamisesta, EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen, EU:n hankintalainsäädännön ja muiden EU:n säännösten asiaankuuluvien säännösten mukaisesti;
- Ukraina ottaa käyttöön riittävät hallinnolliset, operatiiviset ja institutionaaliset valmiudet kaikilla tasoilla ja ryhtyy asianmukaisiin toimiin varmistaakseen tätä alaa koskevan kansallisen lainsäädännön asianmukaisen täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan hyvissä ajoin ennen liittymistä. Tähän kuuluu selkeä näyttö seuraavista:
 - käytännön täytäntöönpano- ja seurantavälineiden laatiminen (mukaan lukien hallinnolliset säännöt, ohjeet, käsikirjat ja yhdenmukaiset sopimusasiakirjat);
 - sellaisten valvontamekanismien lujittaminen, joilla varmistetaan järjestelmän täydellinen tunteminen ja luotettavuus, myös varmistamalla varhaiset tarkastukset, tiivis seuranta ja suurempi läpinäkyvyys julkisten hankintasopimusten täytäntöönpanovaiheessa järjestelmällisten riskinarviointien perusteella siten, että priorisoidaan niiden alojen ja menettelyjen valvonta, jotka ovat kaikkein alttiimpia korruptiolle ja petoksille ja jotka ovat tärkeimpiä jälleenrakentamisen kannalta;

- oikeudellista suojaa koskevan järjestelmän tehokas toiminta, myös käyttöoikeussopimuksien, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien sekä puolustusalan hankintojen alalla;
- paremmat riskinarvioinnit, menojen läpinäkyvyyttä koskevat vaatimukset, tarjoajien huolellisuusvelvoite ja täytäntöönpanomekanismit, joilla ehkäistään ja torjutaan korruptiota ja eturistiriitoja julkisissa hankinnoissa sekä keskus- että paikallistasolla.
- Ukraina osoittaa selkeästi, että sillä on oikeudenmukainen ja läpinäkyvä julkisia hankintoja koskeva järjestelmä, joka takaa julkisten varojen tehokkaan, vaikuttavan ja taloudellisesti hyödyllisen käytön, varmistaa kilpailun ja antaa vahvan turvan korruptiota vastaan.

Luku 18 – Tilastot

- Ukraina toimittaa keskeiset makrotaloudelliset tiedot (kansantalouden tilinpito sekä julkisyhteisöjen rahoitustilastot ja liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn tilastot) voimassa olevan Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmän (EKT) menetelmien ja niihin liittyvän EKT:n toimittamisohjelman, BKTL:n ja liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn ilmoitusvaatimusten ja muiden asiaankuuluvien vaatimusten mukaisesti sekä vaaditun yksityiskohtaisen kuvauksen käytetystä menetelmästä siten, että Eurostat on jo tarkistanut esitetyt tiedot ja kuvaukset ja vahvistanut niiden asianmukaisen yhdenmukaisuuden EU:n sääntöjen kanssa oikea-aikaisuuden, kattavuuden, johdonmukaisuuden, läpinäkyvyyden ja tarkkuuden osalta;
- Ukraina hyväksyy etenemissuunnitelman, joka koskee i) EKT-taulukoissa jäljellä olevien puutteiden korjaamista, ii) EKT:n toimittamisohjelmaan kuuluvien jäljellä olevien taulukoiden toimittamista, iii) liiallisia alijäämiä koskevaan menettelyyn liittyvien taulukoiden yhteydessä toimitettavissa tiedoissa jäljellä olevien puutteiden korjaamista ja iv) jäljellä olevien metodologisten kysymysten täytäntöönpanoa. Eurostat vahvistaa etenemissuunnitelman asianmukaisuuden.

Luku 32 – Varainhoidon valvonta

- Ukraina toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet, joilla varmistetaan sisäiseen valvontaan sovellettavan sääntelykehityksen täytäntöönpano, myös johdon siirretyn vastuuvastuun ja riskinhallinnan osalta. Sisäisen tarkastuksen institutionaalisia valmiuksia vahvistetaan tarkoituksena varmistaa julkisen varainhoidon sisäistä valvontaa koskevan kansallisen lainsäädännön asianmukainen täytäntöönpano ja noudattamisen valvonta.
- Ukrainan tilintarkastuskamarin poliittinen, taloudellinen ja hallinnollinen riippumattomuus ja toimeksianto on varmistettu ylimpien tarkastusviranomaisten kansainvälisen järjestön (INTOSAI) normien mukaisesti.
- Ukraina on mukauttanut lainsäädäntönsä petosten ja muun unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavan laittoman toiminnan torjuntaa koskevaan EU:n säännöstöön. Ukraina varmistaa kansallisen petostentorjunnan koordinoituyksikön toimeksiannon ja toiminnalliset valmiudet, jotta petostentorjuntatoimia voidaan koordinoida riittävästi ja tehokkaasti. Ukraina panee täytäntöön tehokkaan kansallisen petostentorjuntastrategian EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi. Ukraina on kerännyt selkeää näyttöä yhteistyöstä komission, OLAFin ja Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) kanssa ilmoitettujen sääntöjenvastaisuuksien ja EU:n varoihin liittyvien tutkintatapausten osalta.
- Ukraina mukauttaa lainsäädäntönsä eurometallirahojen aitouden tarkistamista koskevaan EU:n säännöstöön sekä ratifioi ja panee täytäntöön väärän rahan valmistamisen vastustamiseksi vuonna 1929 tehdyn Geneven kansainvälisen yleissopimuksen.

* *

Koko neuvottelujen ajan seurataan edistymistä lainsäädännön mukauttamisessa EU:n säännöstöön ja asiaankuuluviin eurooppalaisiin normeihin sekä niiden täytäntöönpanoa. EU korostaa kiinnittävänsä erityistä huomiota kaikkien edellä mainittujen seikkojen seurantaan, jotta voidaan varmistaa Ukrainan hallinnolliset valmiudet, sen valmiudet saattaa päätökseen lainsäädäntönsä mukauttaminen kaikilla tähän temaattiseen kokonaisuuteen kuuluvilla aloilla, sekä edistyminen täytäntöönpanossa ja noudattamisen valvonnassa. Erityisesti on otettava huomioon tämän temaattisen kokonaisuuden yhteydet muihin neuvottelukokonaisuuksiin. Lopullinen arvio Ukrainan lainsäädännön yhdenmukaisuudesta EU:n säännöston ja asiaankuuluvien eurooppalaisten normien kanssa ja sen valmiudesta panna säännöstö täytäntöön voidaan tehdä vasta neuvottelujen myöhemmässä vaiheessa. Kaikkien niiden tietojen lisäksi, joita EU saattaa vaatia tätä temaattista kokonaisuutta koskevia neuvotteluja varten ja jotka on toimitettava konferenssille, EU kehottaa Ukrainaa toimittamaan assosiaationeuvostolle säännöllisesti yksityiskohtaisia kirjallisia tietoja siitä, miten EU:n säännöston täytäntöönpanossa on edetty.

Kaikki edellä mainitut seikat huomioon ottaen konferenssin on palattava tähän temaattiseen kokonaisuuteen myöhemmin.

Lisäksi EU muistuttaa, että 3. kesäkuuta 2026 ja neuvottelujen päättymisen välillä saatetaan hyväksyä uutta EU:n säännöstöä.